

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félfévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felolós szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Az antant és a monarchia. Az antant svájci lapja, a „Gazette de Lausanne” vezércikkében megállapítja, hogy a négyesszövetség főcélja a monarchia földarabolása. Ez az álláspont azonban a helyzet teljes félreismerésére vall.

Csehországban négymillió cseh mellett harmadfelmillió német él. Morvaországban egymillió cseh van és 750 ezer német, Sziléziában 350 német, 200 ezer cseh és 200 ezer lengyel, a fajok és nyelvek ugyanígy vannak keveredve Krajnában, Tirolban, Karinthiában, míg Magyarországon egyenesen beolvadtak a fajfenntartó magyarokba.

Önálló nemzeti országokat csak akkor lehetne felállítani, ha mindenütt kiküszöbölnek a lakosság egyharmad részét, amely német. Az antant államférfiai — írja tovább a lap, — nem törődnek Egyiptommal, Algírral, Finnországgal, de a monarchia nemzetiségének érdekeit melegen a szívükön viselik. Nem akarják látni, hogy Magyarország és Ausztria polgárai szabadok, minden nemzetiség saját nyelvén kapja oktatását és a kormányok nem nyomják el őket, hanem mindegyiknek eleget akarnak tenni. A cikk ezzel a felkiáltással ér véget: „A kettős monarchia egy ház, melyben évek óta kilenc család él szoros egységben. Ha perpatvarok fordulnak elő, azokat legjobban házilag elintézni. Az antant ne akarja boldoggá tenni a monarchiát.”

Magyarország és Ausztria. Az „Österreichische Politische Gesellschaft” magyarul Osztrák Politikai Társaság, egyik kiváló férfija szerint az osztrák politikuskok és magas állami hivatalos képviselői a pártszempontokon felülmúló korszerű politika útját keresik és becsülést érdemlő munkájukban a fiatal uralkodónak és környezetének élénk rokonszenvével találkoznak.

Céljuk az, hogy Ausztriát megújítsák, szétzaggató törekvésekkel szemben ellenállóképessé tegyék és hogy a jövő Ausztriának és Magyarországnak egyült, kívülről jövő bomlasztó törekvésekkel szemben a két testvérországban élő nép-tömeg kielégítettsége adjon új erőt.

A dulaizmust, a paritás becsületes végrehajtását őszintén akarják, mert a monarchia fennmaradását a dualizmus miatt, Magyarország önálló államisága miatt ma már senki sem félti. A magyar államnak ugyanazokat a problémákat kell megoldania, amelyeket Ausztriának: termelését kell fokoznia, új bevételi forrásokat nyitnia, emberanyagát pótolnia és az ország belső békéjét biztosítani. Birtok, adó, közegészségügyi reform, a nemzetiségi kérdés és a választójog reformja sokáig nem várathat magára.

Az uralkodó környezetében történt változások nemcsak személyváltozások. A rendszer változott meg az egész vonalon. Az uralkodó irtózik mindentől, ami „copf”, avult formákat nem respektál. A főhadiszállásra gyakorta villamoson jár ki és ha kifogy az időből, audenciát, mint mondják, villamoskocsiban is adott.

Országos gazdagylés.

Az Országos Gazdaszövetség február hó 22-én tartotta meg azt a gazdagylést, amelynek célja volt a magyar gazdák bajainak orvoslása. Az ország minden részéből feljöttek a gazdák a nagygyűlésre; ott volt a nagybirtokos, de mellette állt a parasztgazda is, mert egyformán érzik a nehéz

súlyát azoknak a bajoknak, melyek a háboru alatt a gazda vállaira neheztednek.

Az országos gazdagylést Darányi Ignác volt földművelésügyi miniszter, a Magyar Gazdaszövetség elnöke nyitotta meg. Megnyitó beszédében hangoztatta azokat a panaszokat, amelyek országszerte elkeserítik a gazdaközönséget. Legnagyobb volt az elkeseredés a mezőgazdasági termelés fenntartásának biztosításához szükséges ipari cikkek túl magas ára miatt. Követelték az egybegyűlt gazdák százaai az ipari cikkek árának sürgős maximálását. A legnagyobb igazságtalanságnak tartják, hogy amikor a gazdasági termények árát maximálja a kormány, akkor eltűri, hogy az ipar és kereskedelem uzsoraárakkal sújta a gazdákat és más fogyasztókat. Ha a mai drága gazdasági üzem mellett továbbra is fennmarad az iparcikkek horribilis magas ára, akkor a gazdának a jövőben kevés haszna lesz szorgos munkájából, mert nem tudja elviselni azokat a nagy költségeket, amelyekkel ma a termelés jár.

Sok a panasz a rekvirálások ellen. A gazdtól elszedik az állatok takarmányára szánt kukoricát, de nem a hadsereg céljaira, hanem nagyobb bankok és magánvállalkozók sertéshizlaldái részére.

Sulyos kifakadások hangzottak el a

Göncölszekeren.

Messze-messze délen, szerb hegyek völgyében
Sír nyílik csendesen holdvilágos éjben.
Halvány őreg huszár lépett atillában,
Forgódját elvesztett sáros csúkjában
Messze utra indul, messze víz a vágya...
Toronyírdnt siet nagy Magyarországba,
Szép Magyarországba.

A csillagok nézik, mindegyike szdnja,
Hisz' olyan erőtlén, gyenge a járása.
Összesúgnak-búgnak, Flastyukra néznek,
Az meg odaizen Göncölszekereknek...
És a Göncölszekér menten odafordul,
Rég használt kereke nagyokat csikordul,
Jó nagyot csikordul.

Még az ág se rebbent, hogy szálltak a légben,
Még világ sem látszott sötétre vált éjben.
Csak a Göncölszekér négy kereke fénylett,
Meg a huszár mellén az aranyos érmek...
Madarat sem láttak, hisz' nyugodni tértek!...
S egyszer csak a szöke Tisza fölé értek,
Magyar földre értek.

Megzökkent a szekér, rudja is meggöbüllt,
Nagy sebtében, hogy az udvarra begördült.
Lámpát elől, kereke sem fénylett,
És az őreg huszár a tornácba lépett.
Zajtalanul nyitott az első szobába,
Hogy el ne illanjon kedvesei díma,
Öngyógyírágos díma.

Sorba vette őket: „Jóska gyerek megnőtt,
Maholnap erősen tartja már a gyepőt.
Mariska sem kis lány, nagyobb mint mult télen,
Csenghet már a hangja a templomban szépen.”
Anyjukat is nézi, meg-megsimogatja,
Majd elülről kezdi s sorba csókolgatja,
Mind megcsókolgatja.

Nehéz a megválás, hej! de int az óra,
Haza kell érnie első kakasszóra...
Göncölszekér mozdul, lámpája is égett,
Mikor a jó huszár redja fellépett.
S hangtalanul, szépen, szívdrvdnyos fénnel
Visszatért a szekér az őreg vitézzel,
Jó magyar vitézzel...

Módnér Ferenc.

A veszprémi Károly-templom.

Írta: dr. Dornay Béla.

A templom északi oldalán, a szentély közelében áll a három emeletes, négyszögű torony, mely alul lőrészről hangnyílásokkal bír, legfeljül pedig két-gömböszelvényes oszloppal elkülönített három ablakot látunk, melyek nyitottak lévén, látni engedik a vas harangláncokra erősített négy harangot. A három ablakok felett a toronynak mind a négy fala csinos oromzatba megy át, melyek mindegyike nyílt, négylevelű rózsabliakkal van áttörve. Nagyon élénkítik a tornyot a szögleteknél és az oromdiszek találkozási pontjainál alkalmazott és a torony testéből kiálló, kőből faragott vízhányók, melyek a meredek toronysisakon aláfutó esővizet az épületből oly távolságra lövelik

ki, hogy a víz az alapfalakhoz ne szivároghasson. A torony falazatának tetején alkalmazott 4 oromzatnak összekötő csucsa felülről nézve keresztet képeznek és együttvéve a festői hosszúságokat adják. A torony falazatának magassága 25 m., a kereszt csucsaig pedig 34 méter összmagassággal bír. A torony a kórház felőli közlekedés kedvéért bejáratlalt van ellátva. Harangjairól alább szólnunk.

A toronnyal ellentétben déli oldalon van a középkori vártorony-alaku sekrestye épület, emeleti részén szépen faragott, kiugró párkánykerítéssel díszítve. A torony és a sekrestye között van a nyugati oldalon a magasra felnyúló szentély, mely a nyolcszög három oldalával zárt apszisban végződik. A szentélyt a földszinten kis csarnok futja körül, amelynek a sarkaiból emelkedő támfalak, a levegőben lebegő és a szentély boltozatának súlyát viselő támvékekbe mennek át. A támvék alján a toronyéhoz hasonló vízhányók vannak. A szentély támvéi között levő szentélyfalat nagyobb félköríves ablakok törik át. A szentély tetőpárkánya alatt csinos kis galériás koszoru fut körűl.

A Károly-templomnak majdnem összes felsorolt épületrészei külön-külön vörös-tarka eternit burkolt és különböző meredekségű tetőzettel fedték, amely körülmény, a különben is festői épületnek még élénkebb tagozottságot és még bőségesebb szétosztást biztosít s teljesen helyrehozza az aránylag kis helyre szorított épülettömeg egyensúlyát és harmóniáját.

Lépjünk be már most a Károly-templom belsejébe! A márvány főkapuzatból nyílt bejárat két pillér közé véve, egy 28-88 négyzetméter alapterületű előcsarnokba vezet. Innét a két pilléralkotta három, kapuszerű nyíláson át jutunk a középső tágas, kupola alatti részbe, a templom tulajdonképeni belsejébe. A színes ablakok és a

központok működése ellen. A gazda beszállítja mindenét, de a központoktól nem kap semmit. A Korpaközpont veszi át a korpát a malmoktól, de a gazda hiába kér, könyörög, korpához nem jut.

A legnagyobb igazságtalanságnak tartják a gazdák a nagy malmok favorizálását, kifogásolják az őrlési rendeletet, melynek alapján ugyancsak nagy vám jut a favorizált nagy malmoknak.

Az idei termés biztosítása érdekében követelik, hogy ott, ahol hiányzik a vetőmag, a kormány idejében gondoskodjék tavaszi vetőmag kiosztásáról. Vannak vármegyék, ahol ugyancsak szükség volna a hiányzó tavaszi vetőmag pótlására, de hiába fordultak a kormányhoz, tavaszi vetőmagot nem kaptak.

Sürgős teendőket kíván az országos gazdaggyűlés a nemzeti birtokpolitika terén. A föld forgalmát a nemzet érdekeinek megfelelően államilag kell szabályozni. A nemzet érdeke nem az, hogy a nagy bankok legyenek a magyar föld urai, az sem, hogy azok tulajdonába menjen át a haza földjének szent röge, akik sem életüket, sem vérüket nem áldozták fel a hazáért, hanem mint szerencsés hadseregszállítók könnyű munkával százezreket szereztek. Az igazság az, hogy új kis- és középbirtokok keletkezzenek, a régi megerősödjenek s mindezek magyar kézen maradjanak.

Kíváncsún tartja az értekezlet, hogy a nagyobb birtoktesteket földbérleti szövetkezetek bérleljék ki és osszák el kis- és középbirtokokra. A földdel üzőt spekuláció eltiltandó s minden parcellázás állami engedéllyel történjen, a földi felügyelet alá helyezendő. Szükségesnek tartja a gazdaggyűlés, hogy a már régen tervbe vett telepítési és parcellázási törvényjavaslat a háború tanulságainak figyelembevételével mielőbb elkészíttessék, törvényerőre emeltesse és ezen törvény keretében gondoskodjék a

kormány a harctérrel visszatérő, valamint a rokkant katonák földhöz juttatásáról.

Beismerjük, hogy jogosak a gazdák panasza és kétségtelessen tartjuk, hogy a kormány a legnagyobb jóakarattal veszi azokat tudomásul és minden erejével azon lesz, hogy a gazdák jogos igényeit kielégítse. Igaz, hogy a háború nagy terheket ró a kormányra, sok a gondja a vezető államférfiaknak, de reméljük, hogy nehéz gondjaik között nem feledkeznek meg a gazdatársadalom bajainak mielőbbi orvoslásáról, hisz ha az Isten győzelemre segít bennünket, az első sorban bizonyára vitéz és bátor harcosaink érdeme lesz, de másodsorban biztosan a magyar gazdatársadalom, amely emberi és igaerőben megfogya, megfeszített erővel műveli a háború alatt is a földet és gondoskodik róla, hogy harcosainknak, polgárainknak, de még szövetségeseinknek is előteremtse a mindennapi kenyeret.

HIVATALOS RÉS

Pályázat. A dégi plébániához tartozó Ecsipusztai tanítói, illetve tanítónői állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: 1000 kor. évi fizetés, 20 kor. kertiletmény; 2 szobás lakás, konyha, kamra, szabad tüzelés. Kötelessége a mindennapi és ismétlődő tanítást, vasár- és ünnepnapokon tanítást tartani. A kérvények nmgú gróf Festetics Pál v. b. t. t. ur címére *Dégre* küldendők.

Városok a háború után. A városoknak már a háborúban kellene szervezkedniük a háború utáni időkre. A történelmi példa ugyanis azt bizonyítja, hogy a háború után valóságos vándorlás keletkezik a nagy városokba és azok köré. Több mint bizonyos, hogy ugyanez a telekspekuláció is megmozdul és ez ellen a városok csak úgy küzdhetnek, ezen csak egy irányban segíthetnek, ha a közlekedést kiterjesztik és fokozzák.

Ott, ahol lehetséges, már a háború alatt ki kellene építeni a vasutakat és utakat, ami lehetővé teszi azt, hogy a város még inkább terjeszkedhessék kifelé.

Minden vidéki város polgármesterének már most kellene hozzáfognia, hogy városának munka-

programot adjon. Mert a béke lassan majd megérkezik és a városokat készületlenül fogja találni.

A városok a háború után nagyobbak lesznek mint ma. Ezen ezért egy pillanatot sem szabad tétlenül töltetni, gondoskodni kell minden polgárról, még azokról is már most, akik a háború győzelmes befejezése után a városokban fogják keresni megélhetésükhöz a szükséges kenyeret. A városok polgármestereire már most nagy feladat hárul. Tőlük függ városuk jövő boldogulása.

Veszprémi pénzintézetek.

1. Közgazdasági Bank és Takarékpénztár.

Ötödik közgyűlését február 18-án tartotta Káuzli Dezső prelátus-kanonok s papnöveldei igazgató elnöklésével.

Az elnök szívélyes szavakkal üdvözölte a szép számban megjelent részvényeseket. Őszinte örömmel várta a közgyűlés napját, hogy alkalom adódjék a beszámolóra, annál inkább is, mert az elmúlt évben kifejtett munkásságról s üzleti eredményről csak jót, bizalomkeltően kellemeset tolmácsolhat. Kifelé is az az erősségünk s jövőbeli fejlődésünk biztos alapja, hogy az intézet vagyoni becsületesen s haszonhajtóan kezelte.

Arra kéri a közgyűlést, hogy az igazgatóság működését szigorúan bírálja el. Érdeklődjék minden jelenlevő. Bátran nyilvánítsa meggyőződését s ha aggályai vannak, kérjen s készséggel kap kielégítő felvilágosítást. Így egyesülhet csak a vezetőség a részvényesekkel s így fejlődik a kölcsönös nagybecsülésből a bizalom s végeredményképen így fokozódik az intézet tekintélye s fejlődése.

Az igazgatóság a részvényesek bizalmának letéteményese. Ebben a tudatban s érzésben arra törekedett, hogy a bizalmat teljes erejével kiérdemlje. Hogy kötelezettségének megfelelt, bizonyítja az évi mérleg, a fényes eredmény annak dacára is, hogy a szigorúan vett pénzület a tökéletes hiányában általános pangásban van. Itt a tartalékok naggyobboldott, a betevők naggyobboldott, mint bárhol s az osztalék is emelkedett a multéhoz képest. Ezt a szép eredményt az intézet megcsappant munkaerővel — hiszen a vezérigazgató s egyik könyvelő hadba vonult — érte el, mert gazdasági intézet is egyúttal s mert az igazgatóság nemcsak igazgató, hanem dolgozó is. A vezetők közül különösen *Rádech Sándor* h. vezérigazgató, továbbá *Reé Jenő* s *Steiner J.*

pompásan festett falak színei rendkívül változatos és előkelő színharmóniában egyesülnek s élénken vibráló, szinte tobzódnak színeikkel, verőfényes időben valósággal káprázatos hatást tesznek a szemlélőre. A színház után legjobban feltűnik, hogy a külső különlegesség és gazdag tagozás dacára is a templom belsejében egység és harmónia uralkodik. Ugyanis a kupolaszerű, nyolcszögű hajó csak az emeleten polygon, míg az alaprajza egyenlőszárú keresztet mutat. A nyolcszögű hajó felül csillagboltozattal van fedve, melynek zárókövének a hornbáji báró Hornig család címere pompázik.) A góthikus ivordák között a csillagos ég. kék mezejébe festett angyalok disztik.

A csillagboltozatos kupola keresztalakú alaprajzából való átmenetet a felső nyolcszögbe mór-féle homorú gömbsínek, az u. n. trompék képezik, melyeknek faltereit Ezechiél, Jeremiás, Izaiás és Dániel próféták aranyos mozaik utánzatú képei borítják. Alattuk a nagy szöglet mellett Gabriel,

Minthogy úgy a csillagboltozat zárókövének, mint pedig egyéb helyeken (püspöki jószágkormányzó palotán, püspöki és kúriák stb.) alkalmazott Hornig-címerek, különösen a színezettek, több-kevesebb heraldikai hibával készültek (A kátholikus Magyarországi. Budapest, 1902. II. kötetének 724. oldalán között címer is több apró heraldikai hibában leledzik), amiért is érdemesnek tartom közölni Siebmacher Wappenbuch-jának és az Országos Levéltár adatainak alapján a báró Hornig-család hiteles címerének leírását: Négyelt pajzs, ezüst középpajzsával, abban három zöld halmon álló kék torony, melynek kapuja és két ablakszerű nyílása fekete. A nagy pajzs I. és 4. arany mezejében szárnyait kiterjesztő, jobbra fordult, stilizált fekete sas, a 2. és 3. vörös mezőben befelé fordult arany oroszlán ágaskodik. Szakadésk: háromágú koronából kinövő, zöld koszorút markoló páncélos kar. Takarók: mindkettő felől ezüst-kék. Pajzstartók: jobb felől páncéltábla öltözött, karddal övezett lovag, sisakján vörös struccotollal, jobbában a középpajzs tornyával díszített ezüst zászlós kópját tart, bal felől jobbra néző nagy sas. Egyes címerekben alkalmazva látjuk a nagy pajzs felett a hétágú báró koronát, másokon pedig nem. A báró (Freiherr) rangot, von Hornburg előnévvel, a b. bírópüspök nagytája, Hornig Lajos János, Hessen-Darmstadt tartománygrófság ezredese kapta, 1796. június 2-án Bécsben I. Ferenc királytól.

Rafael és Michael arkangyalok állanak ragyogó pompájú öltözetben, Michael a pallossal, Rafael a hálal kezében, mennyei fényből körülveve; a fennmaradó negyedik sarkon az űrhangyalt látjuk egy gyermekkel. A szentély felé néző falterén egy-egy angyal áll. Az oltár feletti ablak üvegjére, mandorlák keretben Jézus dicsőséges feltámadása van festve, felette pedig a kupola rész nyugati nagy falmezéjén Magyarország Nagyszónyának gyönyörű festménye van középkori mandorlák keretben. Perspektívában, tehát felfelé mindinkább kisebbedő négy imádkozó angyalpal veszi körül, kik közül a két alsó thuribulumból tömjénez neki.

A többi figurális nagy festmény mind a fő-tárgya vonatkozik, mind a templom rendeltetésének és nevének — a feltámadás templomának — igyekszik kifejezője és érzéketlője lenni, amennyiben mindegyik a feltámadás emléket, mind-egyik bibliai halottak feltámadását ábrázolja. Nevezetesen a kórus felett Jaurus leányának feltámadását, a déli alacsonyabb fekvő falmezőn a naimi ifjút, a vele szemben fekvő északi falon Lázár feltámadását szemlélhetjük. Mindegyik festményen a cselekmény központja és főalakja az irtalmas és csodálatos Jézus, kire a sok és kissé talán egyhangúbb színű és mozdulatú mellékalak közepette is, azonnal ráismerünk. Nélkölözük e képeken a hatáskeltésre minden bizonyonnyal nagyon alkalmas fényreflexeket és egyáltalában az erősebb színárnyékolást, vagy a szembeütőbb fényellen-téteket, ami azonban a képek általános szépségéből, műterékéből és hatásából mit se von le, sőt valami szokatlan, különleges bájt, melegséget és szelidséget kölcsönöz azoknak.

A szentélybejárás jobb falán a pallost tartó Szent Pál, baloldalon pedig a kulcsokat tartó Szent Péter gyönyörű festményeit találjuk egészen alacsony, így tehát jól hozzáférhető és szemlélhető módon. Az ezen képekről szerzett összbemérés oly kedvező, hogy a figurális képek legszebbjeinek, legsikerültebbjeinek tarthatjuk a két apostolfej-

delem ezen képét, anélkül, hogy ezzel a többi festmény elől el akarnók venni az elismerés pálmáját. A templom figurális festése *Steiner Rudolf* soproni akadémiai festő műve, aki azon két évt dolgozott *Krauth Pál* hírneves soproni templom-festő segítségével.

A polygon zárású szentélyben áll a fából csinosan faragott oltár. A szentély körül, mint már említettük, helyes kis csarnok fut körül, mely utánzóza a szentély sokszögű alakját. A szentély körül futó pilléres csarnok nagyon emlékeztet a csucsves nagy dómok (pl. a kölni dóm) szentély körül futó, kápolna-koszorújára. E csarnoknak egyik, pillérek által alkotott fülkéjében, fából művésziessen faragott imázzsálmoly áll. Az egész templom belsejének falain akantus-levelekből alakított, festett domborművű párkánydísz fut végig, mely a templom ornamentális festményeinek plasztikánélküliségét élénken szaktítja meg. Egyébként a kis templom fő- és mellékhelyiségeinek, csarnokainak, feijárainak és kápolnáinak faltereit kitöltő ékítményes rajz és festés színharmóniája és színharmóniája olyan frappáns és pompás, hogy méltán sorakozik az egész templomnak a maga egészében a szemlélőre gyakorolt kedvező összbeméréséhez!

A boldogmélék építető püspök nemcsak felszerelte a templomot a szükséges egyházi szerekkel, hanem a fenntartásáról is gondoskodott, midőn a „Báró Hornig család temetkezési kápolna alapja” címmel alapítványt tett le, melynek kezelésével a veszprémi székeskáptalan bízta meg.

A Károly-templom legnagyobb kiterjedése hosszúsági irányban 23 m., szélességi irányban

Steinert festményeire 24.000 koronával honorálta a mártortól püspök. Steinernak tudvalevőleg még más művei is ismeretesek Veszprémben. Így ő restaurálta a püspöki rezidencia gyönyörű Mäupertsch-freskót, továbbá ő festette a piarista-templom három (Jézus a jó Pásztor, Kalazanti szent József és boldog Pirotti Pommilius) és a püspöki székesegyház két (boromai szent Károly és szent Anna a gyermek Máriával) oltárképét is. Mindmégannyi művészi munka.

Jenő szaküzleti vezetők s ig. tagok buzgalma mellett.

Az igazgatóság jelentése annak a közismert gazdasági jelenségnek feltárással kezdődött, amely már az 1915. üzletévben is nyilvánvaló lett, hogy t. i. a pénzbőség miatt a kamatozó tőkék apadtak, a betétállomány pedig szaporodott. Így a kihelyezésekből az elmúlt évben visszafizettek 165.238 koronát, a betét pedig 660.121 koronával gyarapodott.

Ez intézet múlt évi tevékenységét is áruosztályának fejlesztésére fordította. Gabonaosztályát jelentékenyen kiterjesztette és fejlesztette. A waggonhiány azonban megakadályozta, hogy a vásárolt gabona nagy részét szállíthatták volna s ez a körülmény az eredményt is befolyásolta. Biztonsági kiemelését is vállalt az intézet a közös hadügyminiszterium Sertés Átvételi Bizottságától. A hadsereg részére hízalándó 2000 darab sertés átvételére kötött szerződést. A sertések csak ebben az évben kerülnek szállításra.

Pénztári forgalom volt 25.598.298 K. 1916. év végén a váltótárca 810.272 K. Betét 1.724.210 K. Jelzálogkölcson 56.672 K. Kötvénykölcson 19.793 K. Folyószámla tartozások 1.065.475 K. Ingatlan-érték 79.000 K. Hátralékos kamat 27.353 K. Részvénytőke 300.000 K. Tartaléktőke (az új gyarapodással) 55.000 K. — **Nyeresség 40.463 K. Osztalék részvényenkint 12 K.**

Az eddigi kibocsátott öt hadikölcsönre az intézetnél 1.290.000 koronát jegyeztek. Az intézet jegyzése 120 ezer korona. Az igazgatóság javasolta, hogy az alaptőkét 200.000 koronával emeljék. 100.000 korónás tőkeemelését már az 1914. évi közgyűlés jóváhagyott. Az idei közgyűlés elrendelte, hogy az ebből be nem fizetett részleteket befizessék, a másik 100.000 korónás emlékedésre pedig 500 darab 200 korona névértékű részvény bocsátassék ki.

A közgyűlésen részleges tisztújítás is volt. **Fehér Károly, Pfeiffer Miklós és Reé Jenő** kilépő ig. tagokat a részvényesek újra megválasztották. Új igazgatósági tag lett **Kajdacsy Endre**. A választmányból is választás alá került két tag: **Kluge Alajos és Rothauser Jenő**. Mindkettőt újra megválasztották.

Németh Béla vál. tag méltatta végül az elnök szeretetteljes vezetését, buzgóságát s fáradozásaiért a részvényesek nevében köszönetet mondott.

2. Veszprémi Hitelszövetkezet.

Huszonhetedik közgyűlését február 25-én tartotta **Perényi Antal** kanonok-plébános elnök-igaz-

gató vezetése mellett. Az igazgatóság jelentése. hű képét adja az elmúlt üzletévről. 1916. év végén az üzletrészesek száma volt 2867, az üzletrészesek száma pedig 10.328. Befizetett üzletrészes 255.392 K. Betét 565.276 K. Váltótárca 691.557 K. Kezes-kötvény 244.616 K. Jelzálog 260.243 K. Folyószámla 26.403 K. Ingatlan-érték 18.700 K. Hátralékos kamat 14.270 K. Tartalékalap 34.621 K. Forgalmi 3.039.463 K. Nyeresség a múlt évi 1.750 áthozattal 26.388 K. Osztalék részesjegyenkint 2.80 K. (7 %).

Örömmel jelentette az igazgatóság, hogy a szövetkezet igazgató-elnöke **Perényi Antal** a múlt év folyamán kanonoki stallumba jutott s Veszprém város plébánosa lett. Viszont azonban nagy sajnálkozással jelezte, hogy az igazgató-elnökök új állása és munkaköre akadályozza az elnök-igazgatói fontos teendőik ellátásában s emiatt erről a tisztségről lemondott.

Az igazgatóság nem tudott belenyugodni, hogy alapítóját, kezdetitől fogva lelkes, munkás, csüggedetlen energiájú vezetőjét, sok-sok nehézség, akadály elhárítóját s az intézet mai virágzó helyzetének megteremtőjét a vezetői állásból távozni lássa. Olyan megoldást keresett, amely kielégíti az intézet érdekeit is s megszerzi a lehetőséget is, hogy **Perényi Antal** továbbra is a szövetkezet élén maradhasson. Elhatározta tehát, hogy az elnöki állást kétféle osztja: külön **elnöki** s külön **ügyvezető-igazgatói** állásra azzal a rendelkezéssel, hogy az elnököt a közgyűlés, az ügyvezető igazgatót pedig az igazgatóság a maga kebeléből választja.

Ezt a tervet az alapszabályok megfelelő módosítását az igazgatóság a közgyűlés elé terjesztette, a közgyűlés elfogadta s a szövetkezet elnökévé titkos szavazással **Perényi Antal** kanonokot megválasztotta. Az új elnököt **Pósa Endre** felügyelő-bizottsági elnök üdvözlötte s őszinte, meleg szavakkal tolmácsolta a szövetkezeti tagok abbéli örömet, hogy a vezetőhelyen őt továbbra is tisztelhetik s lelkes munkásságában jövőben is támogatgatják. **Perényi Antal** a hálás szeretet megindító szavaival köszönte meg az üdvözlést s a feleje sugárzó benső bizalmat s a jelen voltak lelkes tapsa s éljenzése között ígérte, hogy a szövetkezetnek mindenkor hűséges vezetője, támogatója marad.

3. Veszprémmegyei Takarékpénztár.

Negyedszázados jubiláris gyűlését február 25-én délután tartotta a részvényesek nagy számának részvételével s dr. **Rédey Gyula** c. püspök, kápt. nagyprepost elnöklésével. A szép elnök

A harmadik „**Szent Vilmos-harang**”, 160 kgr. súlyu, Es hangu, testén a következő felirat olvasható: **SV. VILMOS TISZTELETÉRE ÉS TESTVÉRE EMLÉKÉRE**.)

(folytatása, mint fentebb). A szemben levő oldalon áll szent Vilmos domborművé képe. 576 koronába került.

Végül a negyedik, legkisebb haragnak „**Szent Anna-harang**” a neve, 80 kgr. súlyu, As hangu, a következő felirattal:

SV. ANNA TISZTELETÉRE ÉS FÉRJE EMLÉKÉRE

ÖNTETTE ÖZV. BÁRÓ HORNIG VILMOSNÉ.) (a többi felírás, mint fentebb). A vele ellentétes oldalon szent Anna és Szűz Mária domborművé képe látható. 288 koronába került.

Végül még megemlíjük, hogy a Károly-templom építésénél a kőműves munkát **Horváth Sándor** építőmester végezte, **Fabb Károly** pallérjának gondos felügyelete alatt. Az ács munkát ifj. **Bognár János** ácsmester, a kőfaragó munkát **Vetty Ferenc**, a bádógos és rézmunkát **Wolfram János**, a torony csigalépcsőit, a templom és kertésének díszes rácsait **Kiss Sándor** lakatos, az orgonát **Országh Sándor**, az üvegfestést **Róth Miksa**, a márvány-mozaiklap burkoló munkákat **Walla József** készítette.

Mint a Károly-templom leírásából látjuk, Veszprém nagy halottja, boldogemlékű bibornok-püspökünk lelki nagyságához, egykori méltóságához és fényes állásához valóban méltó helyre tört meg örökre pihenni. Tehát nemcsak fennkölt szellemével, de örök pihenőhelyének monumentalitásával is, el nem halványuló emléket állított nevének és a báró Hornig-családnak, melynek utolsó férfi-sarja volt!

*) Báró Hornig Vilmos (1842 IX. 3. — 1876. I. 4.)
*) Szűz Rösner Anna. (Vége.)

megnyitó beszéd az intézet huszonöt esztendőss múltját, küzdelmeit s fejlődését a következőkben ismertette:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Bizonyára sokan vannak itt, kik tudomással bírnak arról, hogy ezen közgyűlésünk az intézet fennállása óta a 25-ik közgyűlés. Hogy az intézet e 25 év alatt így magasra fejlődött, azt elsősorban annak köszönhetjük, hogy már megalapítása oly időben történt, amikor Magyarország pénzügyileg a reneszánsz korát élte, mert 1890-ig a magyar állam küzdött a deficitel. Végre azonban úgy az európai piac szilárdsága, mint az öreg Tisza Kálmának az a bölcsessége, hogy Magyarország pénzügyeinek élére oly férfiút állított, aki egy egész munkás életet töltött a pénzügyminisztériumban, aki az egyetemen a pénzügytant tanította és aki munkabírásként tekintetben is páratlanul állott a pénzügyi ismeretek terén, aki kapacitás volt, aki megalapozhatta Magyarország **deficitmentes** költségvetését, aki felhasználta erre a regálék rendezését és a pénzpiac azon kedvező helyzetét, hogy a magyar állami adósságokat konvertálhatta: — az ország pénzügyeit is kedvezőbb útra terelte.

1890-ben az öreg Tisza Kálmán — Magyarország államférfiainál nem szokatlan messze jövőbelátással dr. Vekerle Sándort designálta a pénzügyek élére, hogy ő az egész Magyarország pénzügyét megalapozza s így előérzettel és ösztönrel a fősúlyt Magyarország pénzügyi megerősítésére fektette. Amint ez a dolog nagyban hozzájárult az ország hiteléhez, az egész ország arcultatának megváltoztatásához, nyomban keletkeztek az apróbb pénzintézetek is.

1892-ben itt is szükség volt annak, hogy új pénzintézet alakuljon. Dacára minden tiszteletnek és előnynek, melyet a nagy takaréklévezt — szükség volt a miénk is, — és ez nem abból áll, hogy egyik a másikat megromtassa, hanem hogy tevékenységre, éberségre és nemes versenyre ébressze, hogy miképpen lehetne a közállapotokon segíteni. És én meg vagyok győződve, hogy ez intézet megalkotói nem gondoltak arra, hogy ott kárt okozzanak, hanem hogy ezzel a várossal jót tegyenek, szabadabb mozgást eszközöljenek és másokat is erre indítsanak. Nehéz körülmények voltak a megalakulás idejében, mert a vidék konkurenciaciális is versenyre kellett lépni, de hogy közszükségletet pótolni, mutatja az, hogy az első év nehézségei dacára lendületet mutatott.

Palma sub pondere crescit. Az intézet is a teher alatt nőtt, mert az intézet vezetősége mind nagyobb buzgalommal fogott a dologhoz. Az első intézeti igazgatóság, a boldogult intézeti ügyész, a maga kedves humorával hozzájárult ennek popularizálásához: mert mindig az az orvos, ügyvéd, gyógyszerész viszi el a hasznát, aki jobban tud bánni a felekkel. Ily körülmények között a megalakult intézet lassanként megerősödni kezdett. Nem terjeszkedhetett ki nagyobb vállalatokra, de amennyiben a közönség javát munkálta, a magyar fajnak módot nyújtott arra, hogy pénzügyileg megerősödjék.

Dacára, hogy az alakulás idejében a nagy világháborúnak a szele se fujt, intézetünk mégis hozzájárult azon nagy célhoz: Magyarország újjászüléséhez és megerősödéséhez. Mi az elődök nyomdokain járva, felbuzdulva ezek erejein, visszatérünk tovább az intézet szándékait, további nagy célra törekvésért. Adjon erre nekünk erőt az Isten!

Meleg, őszinte óváció követte a beszédet, amelynek elhangzása után dr. **Csolnoky Ferenc** üdvözlötte az intézettel együtt jubiláló elnököt a következőképpen:

Méltóságos Elnök Ur!

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Ez előtt 25 évvel egy kis eleven, életrelváló polgári csecsemő született itt Veszprém-ben s ennek sokan a jelenlevők közül ringattuk a bölcsőjét. Voltak a városban azonban többen, kiknek utójában volt a kis újszülött s azért azt híresztelték róla, hogy nagyon nápic, igen beteges és hamarosan vesztülne el gyengeségben fog elpusztulni. De hát azért sem pusztult el, hanem gyönyörűen fejlődött, gyarapodott és erősödött. Ugy történt most is, mint már sokszor megesett, hogy akinek közeli halálát híresztelték: az túlélte a jóslatokat!

Ennek a kis újszülöttnak nevelésére örömmel vállalkoztunk többen, de társadalmi állást és tekintélyt is akartunk számára biztosítani s azért keresztapát, egy igazi védnököt kerestünk a számára és szerencsések is voltunk azt ömélőssága dr. **Rédey Gyula** püspök ur magas személyében

*) Báró Hornig Antal (1811. X. 15. — 1867. VII. 20.)
*) Koppitsch Mária (1813. V. 22. — 1883. V. 20.)

feltalálni. Ő vette a kis újszülöttet pártfogásába, szerzett azután neki tekintélyt, befolyást, nagyon sok jó barátot és pártfogót. De nem elégedett meg ezzel, hanem teljes 25 éven keresztül vezette, irányította őt oly felelősen, hogy ma, midőn ennek a megismosodott derék vendécsüneknek 25 éves születésnapját ünnepeljük, mindnyájan örömmel és büszkeséggel eítelve tekinthetünk rá s büszkén vallhatjuk magunkénak ezt a megismosodott ifjú, szépen fejlődő intézetünket.

Többen vissza fognak emlékezni arra, hogy sokan gáncsolódtak annak idejében, midőn intézetünk elnökét megválasztottuk, azt mondván: hogyan ültethették egy pénzügyi elnöki székébe a világ legnagyobb idealistáját? Hogyan tudhatna ily magas egyházi méltóságot viselő férfiú pénzzel kereskedni? S ma, midőn intézetünk 25 éves működésére visszatekintünk, csak büszkén gratulálhatunk magunknak, hogy ömeltóság személyében a szónak legnemesebb értelmében vett ideális gondolkodású férfiút nyerhettünk meg elnökünknek. Mert ő megmutatta, hogy van a pénznel nehezebb érték is: s ez az emberek szíve, szeretete, tisztelete és becsülése. Ezt a nagy értéket nálánál senki sem tudta jobban megszerezni önmagának és intézetünknek.

Ömeltósága nemcsak idealista, de a szó szoros értelmében: idealis elnök is. Tessék itt a mi takarékpénztárunknál körülnézni: s azt tapasztalják, hogy itt az elnök ur idealis felfogása valóban érvényesült. Itt nincsenek felekezeti, társadalmi és politikai választások a tagok között, hanem a legnagyobb egyetértés, tisztelet és becsülés kapcsolja össze az intézet minden tagját egymással s éppen azért itt minden torzalkodás eleve ki volt zárva.

Hogy mennyire magaslatosan idealista ömeltósága, azt az a páratlan önzetlenség is igazolja, hogy 25 évi buzgó működéséért soha egy fillér díjazást sem fogadott el. Ilyen takarékpénztári elnököt mutasson fel a világ még egyet, ha tud!

Hogy ily kiváló tulajdonságokkal megáldott, általános közszeretben álló magas állású s legelőkelőbb összeköttetésekkel rendelkező elnök intézetünknek országsszerte nagy tekintélyt, jó hírnevet, rendíthetetlen bizalmat és ezáltal számos ügyfelet szerzett, az természetes s ezért mindnyájunk soha nem szűnő háláját nagyon is méltán megeredelte.

Tekintetes Kögyűlés! Méltóztatassan megengedni, hogy most az egész kögyűlés nevében szólhassak. Mert meg vagyok győződve, miszerint mindnyájunk szívűből fakadó érzelmeinek lehetek a tolmácsa, midőn ömeltóságának, szeretett elnökünknek 25 éves önzetlen és buzgó működéséért — amelynek elsősorban köszönhetjük ezt a bámulatos eredményt — hálás köszönetet mondok, s indítványozom, hogy ez a köszönetnyilvánítás jegyzőkönyvünkbe iktattassék.

Méltóságos Elnök urat pedig kérjük, hogy intézetünket a jövő negyedszázadban is ily fiatalos hévvel, ily egészségben, hasonló szép eredménnyel vezesse, kérjük továbbá, hogy az intézetet és annak minden tagját tartsa meg eddig tapasztalt főuri magas kegyeiben és szíves jóindulatában.

Ömeltóságot, szeretett elnökünket az Isten sokáig éltesse!

Az üdvözlő beszédet a jelen voltak nagy tetszéssel hallgatták s az intézetet jubiláló elnököt szívélyes üdvözléssel ünnepelték.

A kögyűlés az igazgatósági jelentést felolvasottak vette s ennek fonalán Weisz M. Ignác indítványára az igazgatóságnak s a választmány-nak s a buzgó tisztviselői karnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Az igazgatóság jelentéséből a következő adatokat közöljük: Összforgalom 74,295.923 kor. — Betétek: 5,084.302 korona. Ez a múlt év alatt 1,192.133 koronával gyarapodott. — Betétek folyószámlán: 739.939 kor. — Váthiárca: 1,723.598 kor. — Jelzálogkölcson: 1,664.792 kor. — Folyószámlaadások: 854.868 kor. — Értékpapír: 310.464 kor. — Készpénz s pénzügyi intézeteknél elhelyezve: 1,527.429 kor. — Ingatlanérték: 120.000 kor. — Részvénytőke: 600.000 kor. — Tartaléktőke a nyugdíjalappal 498.761 kor. — Önségélyző betét 423.168 kor. — Nyereség: 114.230 kor. — Összetelék részvényenkint 25 kor. Azt intézetünk az öt hadikölcsönre 3,100.000 koronát jegyeztek. Az intézet saját jegyzése 550.000 kor.

Az igazgatóság javasolta, hogy a részvénytőkéket 200.000 koronával felemeljék. Ennek szükségessé voltát Rothauser Lipót ügyvezető igazgató nagy figyelemmel hallgatói, szakszerű fejtegetéssel indokolta. Különösen tetszett széles látókörben tájékoztató beszédének az a része, mely az intézet

önállóságát, függetlenségének megővését hangoztatta s amelyben azt a helyes közgazdasági elvet védte, hogy a vidéki pénzügyi intézetek összes tőkeerősségükkel környékük gazdasági életének föllendítésére, fejlesztésére törekedjenek.

A kögyűlés úgy az alapítóke felemelését, mint az igazgatóság s a felügyelőbizottság jelentését egyhangulag elfogadta. A megüresedett helyekre az igazgatóság s a választmány jelöltjeit választották meg és pedig igazgatósági tagnak dr. Fischer Miklóst, f. biz. tagnak Schiller Samut, vál. tagoknak Kocsuba Emilt s Weisz M. Ignácot. Az elnök ezután az elismerés öszinte szavaival méltatta a nem rég elhalt Margalit Ignác igazgatósági tag érdemeit s a békés, boldog jövőndő öszinte kívánságaival a jubiláris kögyűltest beárta. (+)

A Veszprémi Hírlap f. évi február 18-ik számában megjelent: „A veszprémi áll. polgári fiúiskola háborús helyzete” című közlemény folytán a veszprémi katonai állomásparancsnokság felkérte Mattuschek Richárd polgári- és felső kereskedelmi iskolai igazgató urat és elhatározta, hogy ránduljunk ki a jutas katonai barakkokhozba, hogy személyesen győződjünk meg az ott elhelyezett betegek létszámáról. Az állomásparancsnok urral együtt meg is jelentünk február 22-én déltán a barakkokhozban, ahol a kórházparancsnoknak ki-jelentése szerint most elég nagyszámú beteg van. Önlétünk alkalmával is érkezett 50 beteg Ausztriából, akik között egyet hordozható ágyon szállítottak s akiben már alig volt élet. Nem értjük a hadvezetőségnek ezt az eljárását, hogy miért irányítják a betegeket épen a veszprémi kórházakba, amikor a lefoglalt iskolai épületekre elegendő szükség volna s amikor a lehetelebb forrásból nyert értesüléseink szerint nem is messze fekvő, egyes, jóval több beteg számára berendezett kórházakban tényleg kevés beteg van. Miért nem lehetne az állami iskolák épületében elhelyezett betegeket a kórházakban áthelyezni. Ehez csak egy kis jóakarat kellene.

Gröff József,
az áll. polg. isk. tanára.

Most vegyük-e át a színházat?

A veszprémi Szinpartoló egyesület a színházat s a vele kapcsolatos Korona-vendéglő jövedelmével s terheivel együtt a város tulajdonába kívánja juttatni. Hogy hány százezres objektumról van szó, nem tudjuk. Hogy szüksége van-e a városnak ilyen óriási befektetés igényelő szerzeményre, azt ebben a néhány sorban nem vitatjuk. Hogy ez ingatlanok jövedelmezősége ma haszonhajtó, megengedjük, hiszen elgondolni se mernők, hogy ez az ajánlat másképpen megszületett volna. Hogy Veszprém város vezetősége hogyan illeszti majd be a színház, a boltok s a vendéglő kezelését a városi adminisztrációba, most azon se tűnődünk.

Hanem megfontolást kér az a gondolat, hogy a mostani idő alkalmas-e arra s komoly, életbevágó szükségességgel parancsolja-e, hogy a város ezt a fölkinált üzletet érvényesítse. Vége van-e már a nemzet sorsdöntő háborújának? Látnuk-e csaltatatlant jeleit a korai békének vagy a végső diadalnak, melynek boldog valósága új s szebb jövőt tár elénk, meghiusulása pedig — amitől mentsem meg a Mindenható! — nemzettestünk szétlárakolásával örök időnkig sirattatja velünk a gyászos világtragédiát. Nem borul-e még fölöttünk rettenetes komorsággal az élet bizonytalansága, melynek színterén milliók játszó nehéz sorsuk könnyet fakasztó szomorujátékát s csak oly kevesen kacagnak, mulatoznak vigjátékos gyönyörködéssel háborús jövedelmük édesen ingerlő, boldogító birtokában... Letöröltük-e már városunkban a sok-sok hadiözvegynek, hadiárvának férjét s édesapát sirató könnyeit nagy-lelkűségünknek, hálás áldozatkészségünknek gyors-késznekjével, amelyet a város hadiadójából fogunk vásárolni? Abból a hadiadóból, amelynek kivételét egyik kiváló polgárrásunk már a múlt évben indítványozta s amelynek időszertől újra felvételét a képviselőtestület a háború utánra halasztotta.

Gondoskodunk-e már a háború rokkantjairól, szegényeiről, — akiknek életpontja fényes, szép jövőt kutató lelki szemünk s nagy, boldog nemzeti élet ragyogó távlatait festő képzeletünk előtt fekete lepelként húzódik, mint gyászfelhő a mosolygó napsugár előtt. Avagy az a szép perspektíva, amelyet újra választott polgármesterünk a maga programjában s alispánunk a városi képviselők előtt felsorolt városfejlesztő feladatok-

ban a jövő korszakot illetőleg elibénk tárt — ezzel az adásvétellel kezdődik? Ezzel vesszük sorra a városban létesítendő haszonhajtó, százaknak munkalelőhelyet nyújtó s minden kockázat nélkül jövedelmet biztosító vállalatokat, intézményeket?

Olyan vállalatba fektetnők-e ezzel a városnak százszázalékosan minden károsítható meg-
lepetéstől mentes s amely kihatással lesz a város népésítésére, idegenforgalom gyarapítására, népi-
jölétet munkáló szociális kérdések megoldására? És ha ez a terv mégis valóra válik, biztosítva vagyunk-e, mint a néhai emlékeztető városi kávé-
házánál — állandóan olyan bérlőkről, akik nem foglalkoztatják a kögyűléseket örökös kérvényezéssel bérletelengedéért?

Mentesítve van-e már a város érdemes tisztika-
ra a háború miatt elibéje-torlóddó munkahet-
ről, a közlelmezés sokoldalú, sok időt, gondot okozó s nap-nap után szaporodó teendőitől, hogy most majd egyszerre reár színházi direktorral, mo-
zissal, hangversenyző művészekkel, kabaré-
impresszáriával, vendéglő- és bolibérlokkal, báli rendezősséggel tárgyalni, színház fűttetéséről s erre a célra fűtélkészlet szerzéséről gondoskodni? Lesz-e majd ideje s kedve a vezetőségnek a szin-
házi jövedelem gyarapításáról szinlelőadások s hangversenye-
k rendezésével, jegyek sétkülésével, zsufolt ház biztosításával gondoskodni olyan munkakészséggel s olyan széles körű összeköttetéssel s általános népszerűséggel, mint aminővel a szin-
partoló egyesület fáradhatatlan elnöksége gondoskodott?

Sok más kérdés kínálkozik még tollhegyre, de az idő rövidsége — péntek este történt a hatá-
rozathozatal, — s a lapkészítés sürgetése miatt nem juthatnak papírra. Ezek a kérdések is talán ötle-
szerűek, talán az összefüggést is nélkülözik, de nem hallgathattuk el, hogy álláspontunkra reá-
mutassunk anélkül, hogy akár magát a tervet, akár annak indítványozóit gáncsolni akarnók. Hiszen a vélemények különbözők s tisztelünk minden meg-
győződést, amely nem, önzetlen törekvéssel hajlja előre terveit, jó céljait.

Mi meg tudjuk érteni a szinpartoló egyesület szándékát. Azt is elhiszük, hogy a várossal csak jót akar tenni. Azt is elhiszük, hogy kitűnő vezetőjének minden gondolata, érzése e régi nemes város... Azt is elhiszük, hogy a szinpartoló egyesület szán-
doka sikerül is, hiszen a képviselőtestület többségi pártjának elnöke s a szinpartoló egyesület elnöke egymást bizonyára megértő édes rokonok. Csak azt nem tudjuk s talán sokan nem tudják megérteni, hogy miért kell ezt most napirendre hozni? Ha a tervezők bele néznek a város lelkébe, mint tükörbe, meglátják, hogy nagyon sokan így gondolkodnak, mondván: halasszuk ezt békésebb, jobb időre, amikor már a háborúnak végeszakadt és sorsunkat megtudjuk, amikor mindnyájan ithon leszünk, hozzávalókatunk, más, sokkal fontosabb kérdéseken átjutunk, a jövőndő szükségseit meglátjuk, hozzávaló erőnköt megismerjük s megmérjük s vagyonunk is, kedvünk is lesz hasonló dolgok megvalósítására.

Bérszántási vállalat Veszprémvármegyé-
ben. A háború okozta munkás és igás erő hiánya arra fogja kényszeríteni a gazdaközönseget, hogy fokozottabb erővel át térjen a gépmunkára. Eppen ezért a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület már most megteszi a lépéseket azért, hogy amint lehetséges, létesít Veszprémben egy gépraktárt. De tekintettel arra, hogy a kevés fogat-erőnek következménye a hiányos talajművelési munka, ennek pedig a kevesebb termés, a Vármegyei Gazdasági Egyesület most fáradozik azon, hogy Veszprém vármegyében egy talajmívelő társulatot alakítson, melynek célja motoreket vásárolni és azokkal a mezeibeli gazdák földbirtokait bérlet megáztatni. Később a háború után a Talajmívelő Társulat más oly gépeket is fog beszerezni, amit a kisgazdák közösen használnak s ha már több gépe lesz a Talajmívelő Társulatnak, az egyesület egy gépjárató-műhely felállítását tervezi. Ennek nagy hasznát veheti a gazdaközönseget, mert a javításra szoruló gépet nem kell távoli gyárba küldeni, ha a megye határán belül lesz egy gépjárató műhely. A gépjárató műhelynek lesz gépalaktrész-raktára is. A Vármegyei Gazdasági Egyesület március hó 7-ére hívta össze a gazdákat a Talajmívelő Társulat megalakítása céljából s mint-hogy névre szóló meghívót mindenkinek nem küldhetett, ezután kéri fel az érdeklődő gazdaközönseget, hogy a március 7-iki értekezleten minél számosabban jelenjenek meg.

H I R E K.

— **Lelkigyakorlatok.** A veszprémi Oltár-egylet tagjai és minden érdeklődő számára lelki-gyakorlatot tart ez évben is, mint azt előzőleg is tette. A vezetőség a lelkigyakorlat vezetésére *Hanauer A.* István dr. c. apátot, a budai Szent Imre kollegium igazgatóját kérte fel. Részletes felvilágosításokat annak idején közlünk majd, egyelőre csak azt jelezzük, hogy az előadások az Angol-kisasszonyok intézetének nagytermében lesznek és pedig f. hó 29., 30. és 31-én. Az ájtatosság április 1-én az intézet templomában végzett közös szent áldozással végződik.

— **Népfelkelő tisztek.** A király *Kovácsy Sándor, Koncz Károly, dr. Hajós Zoltán, dr. Szily Kálmán, Schönauer Béla, Tamásy Kálmán és Molnár László* népf. hadnagyokat főhadnagyká, — *Weisz Lajos, Berényi Győző, Deményi Lajos, Croha János, Forbát Jenő, Fuchs Dező, Kusser László és Pereszél Miklós* népf. zászlósokat hadnagyká kinevezte.

— **A veszprémi Oltár-egylet havi szent óráját** ma délután 5 órakor tartja az angol-kisasszonyok templomában. A vezetőség azt a reményt fejezi ki, hogy tekintettel a nagybőjű időre, a tagok nagy számban vesznek részt az ájtatosságon.

— **Városi föld a tisztviselőknek.** Dr. *Komjáthy László* polgármester az orsz. közlelmzés elnökének rendelte folytán módját ejtette, hogy a veszprémi tisztviselők is veteményes földhöz jussanak. Egy-egy tisztviselő 500 négyszögöl földet kap. Bérlete egyszeri felszántással, boronálással együtt 18—24 kor., a föld távolsága vagy közelsége szerint. A közlelmzés hivatal ugyan vetőmagot is igért, amely szép szándékot ha meg nem valósíthatna, akkor minimális áron juttatja. Eddig 114 tisztviselő jelentkezett, akik termelő társasággá alakultak. Elnök lett *Kajdacsy Endre*, gazdasági ügykezelő *igazgató, gazda Csáky Sándor* kir. törvényszéki bíró, pénztáros *Nagy Lajos* nyug. igazgató-tanító, jegyző *Köcsky József* tanító. A városi földek ilyen kerti gazdálkodásra nem alkalmasak. A polgármesternek sikerült a püspökségi földekből három parcellában 60 kisholdat megszerezni. A föld tehát jó minőségű lesz. A városi hatóság a jelentést már elküldte az orsz. közlelmzési hivatalhoz s vetőmagul tengerit, csemegetengerit, burgonyát és babot kért. A tisztviselők körében ez a terv köztetszéssel találkozott s örömmel készülődnek a tavaszi veteményezésre.

— **Katonai kinevezések.** Király Ő Felsége kinevezte tart. hadnagyká: *Ligeti Lajos, Simon József, Demjén József, Rezmán Kristóf, Todorán Endre, Mayer József, Baumgartner József, Gobasits József, Válinth János, Valasek Ferenc, Südy Sándor, Schafhauser József, Pápai János, Kürthy László, Szűcs János, Páhy Rafael, Klein Adolf, Kovács István, Horváth Ferenc II., Szikora Ferenc, Löwy Márton, Krausz Imre, Ihász Miklós Imre, Mózes Ernő, Gondol Dániel, Szalay Imre, Strengé Ágost, Grozd Kálmán, Neumann Sándor, Palkovits Árpád, Ihász István, Tanczos Béla, Flink József, Bazsó Károly, Fejér Andor, Mercz József, Páffy Zoltán, Balla Gábor, Kozarits György, Balla Károly, Tolnay László, Spitzer László, Ebner Gábor, Spiegel Imre, Sente Imre, Posgay Pál, Farkas Ferenc, Piczek Zoltán, Batisz József, Freibauer Imre, Kisz Andor, Muzslay Mihály, Staudt Ferenc, Gáspár László, Holeczy Ödön, Masszi József* tart. zászlósokat.

— **Adományok a hadiárva-otthonra.** A veszprémi megyei pénztáraként közlő a Liga Veszprémben építendő hadi árvaháza javára a következő adományok folytak be: Veszprémi Takarékpénztár 20.000 K, Veszprémi megyei Takarékpénztár 1.000 K, Veszprémi Közgazdasági Bank és Takarékpénztár 100 K, Balatonvidéki Takarékpénztár 100 K, Enying Takarékpénztár 50 K, Pápai Takarékpénztár 50 K, Lepsény és Vidéke Takarékpénztár 20 K, Várpalota Vidéki Takarékpénztár 20 K. — A t. intézetek igazgatóságai és Közigazgatási fogadják a Liga hála köszönetét.

— **Legfelső elismerés kardokkal.** Őfelsége megparancsolta, hogy a legfelső elismerés — a kardok egyidejű adományozása mellett — tudni adassék *Halász Jenő* t. főhadnagynak és *Kárdy József* 31. honv. gy. ezredbeli tart. hadnagynak.

— **Katonai orvosok.** Király Őfelsége *Orbán Mór* dr. és dr. *Holzer Gusztáv* népf. főorvosokat népf. ezredorvoská, dr. *Halász Gyula* tart. segédorvost főorvossá nevezte ki.

— **Közigazgatás.** Veszprémvármegye törvényhatósági bizottsága március 12-én, Veszprém város képviselőbizottsága f. hó 14-én közgyűlést tart.

— **A szinpártoló egyesület közgyűlése.** A veszprémi szinpártoló egyesület múlt pénteken tartotta közgyűlést dr. *Óvári Ferenc* elnökével. A tárgysorozat legérdekesebb pontja volt a színház-kérdés. Az egyesületnek ugyanis az a szándéka, hogy a színházat, Korona-vendéglőt terheivel s jövedelmeivel együtt följárjania megvételre a városnak. *Juraszek János* kir. tvszéki elnök az átadás ellen hozott föl figyelemre érdemes indokokat s kijelentette, hogy a városi közgyűlésen is hasonló értelemben szólal föl. A közgyűlés azonban az átadás mellett szavazott.

— **Katonai állatorvosok.** *Földes Géza* és *Valgóczy Imre* népfőlkérésre kötelezett. polg. állatorvosok népfelkelő főorvosokká kinevezettek.

— **A kőutógyár bővítése.** Múlt számunkban jeleztük, hogy a helybeli kőutógyár főnökeket vásárolt. A kőutógyár helyiségeit az üzem s a raklárak annyira igénybe veszik, hogy az újonnan vásárolt gépeket azokban nem helyezhetik el. Minden érdek azonban azt parancsolja, hogy a főnökök is központosítva legyenek a kőutógyárral s így szükségessé vált a mostani gyárépület fejlesztése. A bővítést a már meglevő emelet folytatásaként tervezik egy 15 méteres terem építésével. Minthogy a terület a városé, a kőutógyár vezetősége már tárgyalta a polgármesterrel s így a gyárfejlesztés kérdése már a legközelebbi városi közgyűlés elé kerül. — A kőutógyár igazgatósága tegnapelőtti gyűlésében igazán nemes gondolkodásra való határozatot hozott. A gyárnak egyik régi, derék női munkása megbetegedett. Egy ideig a betegségyőző gyámolította, ma már azonban magára hagyottan kesergett a bizonytalan jövőn. A vezetőség ajánlatára az igazgatósági gyűlés fölhatalmazást adott, hogy a beteget újabb orvosi vizsgálat alapján, a gyár költségén a fővárosban gyógykezelésre elhelyezzék. A munkaadónak ilyen nagylelkű cselekedete bennöve teszi a gyár és a munkások viszonyát, buzdítólaga hat az alkalmazottakra s az üzleti érdeknek s a munkásokat gyámolító jó érzésnek összhangjában a szociális problémák okos megértését s helyes megfajtását is példázza.

— **Országgyűlési választók összeírása.** A veszprémi választók összeírása f. hó 15—31 napjaiban történik. Az I. kerület bizottságának elnöke dr. *Horváth Béla* v. főjegyző. Tagok: *Nay Jakab, Pósa Endre és Száz Ferenc.* A II. kerület bizottságának elnöke: *Gubicza Lajos* tanító. Tagok: *Boor Lajos, Próder István és Weisz M. Ignác.*

— **Gőzmalom.** Dr. *Óvári Ferenc* vezetésével újabb értekezlet volt a Veszprémben építendő gőzmalom ügyében. A jelen voltak, akik egyúttal alapítók lesznek, egyhangulag elhatározták, hogy 600 ezer korona alaptőkével gőzmalom s vele kapcsolatosan malátá-, kenyér- és lisztgyárat építenek. Legelőször a gőzmalom kerül sorra. Az alapítók bevonják helybeli s a vidéki pénintézeteket s érdeklődő, alkalmas egyéneket. Az aláírási tervezet péntekre elkészül s akkor az aláírást is megkezdik. A 200 kor. névértékű részvények jegyzésének végső határideje május 1. Az alakuló közgyűlés megtartását július 15-re tervezik. A vállalat, mint az alapítók értekezletén hallatszott, nem busás részvény-kamatra, hanem főképen arra a célra létesül, hogy sok családnak létét biztosító munkaalkaival, a közvagyonosodásra s idegen forgalomra leendő hatásával a város fejlődését, haladását előmozdítsa s így a programba vett intézmények sorozatát bevezesse. Ez a cél és hasznos törekvés méltó a város s a közönség lelkes támogatására.

— **Rabkerteszet.** A kir. ügyészség már múlt évben bérlet néhány területet, amelyen rabmunkával földművelést teremtettek. Ehez a területhez az idén még tíz hold püspökségi föld is kapcsolódik künn a Csomay-féle téglagyárnál. Elsősorban törvényszéki tisztviselők s alkalmazottak részének a termésből. A felesleg majd a heti piacra fog kerülni.

— **Tisztviselők tüzelőfája.** *Göndör Ferenc* kir. s. tanfelügyelő a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a veszprémi állami tisztviselők nevében azt a felterjesztést intézte, hogy bocásan részükre a tanulmányi alap tulajdonát képező padragi és márkói erdőből önköltségi áron tűzfát. A kérés teljesítésével a nehéz viszonyok között élő tisztviselőcsaládok jelentékeny segítséget nyernek, ami viszonyaink között igen méltányos is lenne.

— **Rokkant katonatisztek a királyhoz.** A „Magyar Katonai Fehérkereszt Társaság” a rokkant és nyugdíjállományú katonatisztek országos otthona folyó hó 1-én tartott gyűlése alkalmával Ő Felsége IV. Károly királyt legmélyebb alázattal a társaság védnökévé kérte fel. Elnöknek gróf *Klebersberg Kuno* v. b. t. t. államtitkár, alelnöknek gróf *Hunyady József* v. b. t. t. huszár százados és *Petry Pál* min. elnökségi titkárt választotta meg. *Kopácsy József* rokkant százados ügyvezető igazgatói minőségében véglegesített.

— **A kamarai alelnök halála.** A veszprémi kereskedő- és iparoskörökben jól ismert egyéniség volt *Zechmeister Kálmán* viaszgyertyagyáros, a győri keresk. és iparkamarának, — melyhez Veszprém vármegye is hozzátartozik, — alelnöke, aki a múlt héten 52 éves korában meghalt. A győri sajtó nagy elismeréssel emlékezett meg közhasznú tevékenységéről. A kamara külön gyászjelentésben tudatta gyászát, a kopsorjára koszorút helyezett s a sirnál *Meller David* kamarai tag bucsubeszédet mondott. Képzett, közpályán szereplő iparos volt s mind ilyen Győr város vezető emberei közé emelkedett. Halálát az egész város fájlatja és gyászolja.

— **Iskolaépítés.** *Zidny Béla* gróf nagyvázsonyi birtokos a Zsófia-pusztai állami iskolát a saját költségén megépítteti. Evvel a ténnyel a földesur és a bérők között sok visszás ügy nyert elintézését. Miként értesülünk a nemes gróf és alkalommal az iskolaépületben csinos kápolnát is építtet, hogy a pusztabeliek hitbéli szükséglete is kielégítést nyerjen.

— **Any- és csecsemővédelmi előadások Zirczen.** Zircznek a társadalom nagy kérdései iránt fogékony közönsége részt kér az anya- és csecsemővédelem honmentő munkájából. Örvendetesen sürűn látogatott előadások folynak ott most e tárgyról. A sorozatot dr. *Magyarsz Ferenc* plébános előadása nyitotta meg február 25-én a gyermekhalandóság okairól. Március 4-én *Ferenczi Sándorné* tart fölvilágosítást a csecsemő ápolásáról, márc. 11-én dr. *Szemmelweis Károly* igazgató-főorvos a csecsemő betegségeiről, végül március 18-án *Báor Margit* tanítónő a felügyelőnői intézményről. Az első előadáson részt vett gróf *Jankovich-Bésán Endréné* is.

— **Csataképes számlócédulák.** A honvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala a háború alatt vendégül és kávéházi pincérszámlócédulákat hozott forgalomba, amelyek útján a nagyközönség számlái fizetésénél 2, 4, vagy 10 fillérrel adakozott az esetet hősök özvegyei és árvái alapja javára. Ez az önkéntes jótékonyági adó már is tekintélyesen gyarapította a háborús alapot. Az eddigi forgalomban hozott hivatalos számlócédulák képe a jövőben megváltozik. A pöstyéni fürdőigazgatóság ugyanis *csataképes számlócédulákat* ajándékozott a Hadsegélyző Hivatalnak, amelyek forgalombahozatalát és árusítását kötegenként hivatalosan felülbélyegezve most kezdi meg a hivatal. A jótékonyági mozgalmat úgy a fővárosi, mint az országos vendégülös egyesület elnöksége melegen támogatja. — A Hadsegélyző Hivatal ezutón kéri a szálloda-, étterem- és kávéháztulajdonosokat, hogy e számlócédulák megrendelése és állandó használata révén támogassák a hős katonák családjait. Rendelések postán a Hadsegélyző Hivatal (V., Akadémia-utca 17. sz.) címén, vagy telefonon 5—12. sz. alatt eszközölendők. A postai rendelés épp úgy, mint a szállítás hivatalból portmentes.

— **Pályázatt meghosszabbítás.** A *zalaszántói* tanítói állásra a Veszprémi Hírlap 7-ik számában közzétett pályázat márc. 15-ig meghosszabbították. Az iskolászék.

— **A város üzemvezetőt keres.** Veszprém város a városi marhahizlaloéhoz s a hizlaloóból kikerült marhák kiméréséhez üzemvezető-szakértőt keres. Arra az esetre, ha alkalmas-üzemvezető nem akadna, a v. tanács a jelenlegi marhaállományt eladja. Felhívja a városi tanács azokat, akik a marhahizlalo és a kimérő husszék üzemvezetésére vállalkozni hajlandók, úgy azokat, akik az esetre, ha üzemvezető nem akadna s a város a hizlalo állatállományát eladni kénytelen, az állatállományt megvásárolni hajlandó, adják be írásbeli ajánlataikat a város polgármesteri hivatalában f. évi március hó 9-ének déli 12 órádjáig. A szerződő fél készpénz óvadékot tartozik letenni, amelynek legalább 5000 koronának kell lenni.

— **Iskolaszékek figyelmébe.** A kir. tanfelügyelőség kéri az iskolaszéki elnököket, hogy a hatodosztályú tanulók számát mielőbb jelentsek be. A papírhány miatt a minisztérium nem akar a szükségesnél nagyobb számban bizonyítványokat kiállítani. A körzettek beosztása az utitárlányok kiutalása, a vizsgálatok megtartásának ideje mind csak úgy állapítható meg, illetve intézhető el, ha a minisztérium az adatok pontos birtokában van. Ezért szükséges, hogy az iskolaszékek adataikat mielőbb beküldjék.

— **Tanítólelkészek.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter leírataiban arról értesíti a tanfelügyelőséget, hogy azokat a lelkészeket, kik a multiban tanítottak az iskoláknál, nem részesítheti tiszteletdíjban fedezet hiányában. Ellenben mindazoknak, kik a folyó tanévben tanítanak s a tanév végével az illetékes egyházhatalóság bizonyítványával igazolják, hogy mely osztályokat s mennyi időn át tanítottak, megfelelő tiszteletdíjban fogja részesíteni.

— **Nő fűtők az államvasutaknál.** Néhány üzletvezetősg területén az egyes vonalakon 10—20 női fűtőt alkalmaztak, akik kitűnően beváltak. A női fűtők férfiruhában teljesítenek szolgálatot a mozdonyokon.

— **Emelik a cukor árát.** A cukorgyárak a cukor jelenlegi maximális árának emelését kérték a kormánytól. Ezt osztrák mintára akként fogják végrehajtani, hogy megkülönböztetést tesznek a közvetlen fogyasztás céljaira szükséges cukor és a hadseregnek, valamint a cukrot feldolgozó iparágaknak szolgáló cukor között. A fogyasztók forgalmában a cukor ára változatlan marad. Féltő, hogy a kereskedők igyekezni fognak a cukrot a magasabb árat fizető katonasághoz juttatni és a cukorhiány még nagyobb lesz, mint eddig.

— **A rekvirálás új határnapjai.** Jeleztük lapunk mult számában, hogy a 200 holdas és nagyobb birtokok vetőmagyát és állatok takarmányozására szánt szemes eleséget újra revízió alá veszik. Közöltük az időpontot, melyben az egyes járásokban az erre vonatkozó megbeszéléseket megtartják. Ebben az ügyben időközben változás állott be, minek következtében az eredeti

tervezetet megváltoztatták. Az új megállapítások szerint a következő sorrendben lesznek a tárgyalások: Pépa városra és a járásra nézve e hó 7-8- és 9-én; Veszprémben és a járásban f. hó 13- és 14-én; a zirci járásban e hó 23- és 24-én; az enyingi járásban f. hó 30- és 31-én. A deveseri járásban később határozzák meg az időpontot s idejében közzéteszik. A tárgyalások színhelye Zircen a kaszinó helyiségében, másutt mindenütt a főszolgabírói, illetve polgármesteri hivatalban.

— **Olcso élő állat, olcso hus.** A közéleti hívatall híre szerint javaslatot dolgozott ki, amelyben újra megállapítja a husárakat, melyeket összhangba hoz az olcsóbb élőállat-árakkal. Az új husárak megállapításának kérdését a közéleti hívatall tanácsa termelési bizottsága már letárgyalta.

— **A cukorkvóta.** Az élelmezést vezető hatóságok avval a gondolatlall foglalkoznak, hogy mindazok a családok, akik az intelligens osztályhoz tartoznak és beigazolhatólag a multban is több cukrot fogyasztottak mint a közép, a lehetőséghez képest nagyobb mennyiségű cukrot kapjanak. A hatóságok arra is gondolnak, hogy első sorban azokban a családokban elégítsék ki a szükségletet, ahol több apró gyermek van, ahol a cukor elsőrendű élelmezési cikk. A terv keresztülvitelére most folynak az előkészületek. A részletek még hiányoznak.

— **A tej makszimalása.** Híre járt nem régebben, hogy a tej árát országosan makszimalják. A veszprémi járás körjegyzői legutóbb tartott értekezletükön a tejnek közsegekben történő makszimalása ellen foglaltak állást. Csak azt tartja szükségesnek, hogy a városi közönség számára állapítsák meg, mekkora összeget fizessen a legvégső esetben. Falun erre nincs szükség.

— **A kukorica csíráztatása.** A veszprémi járás jegyzői értekezletükől kifolyólag azt kéri a vármegyétől, hogy a kukorica csíráztatására csak két malmot alkalmazzon. Ezek lennének: *Kremő György* hajmáskéri és *Stefanovics* János várpálati molnárak malmai. A járási tisztikar ebbeli felfogását arra alapítja, hogy így az ellen-

nak emelkedése így nem remélhető. A háboru után pedig még kevésbé várható a bekövetkező még nyomasztóbb életviszonyok miatt. Különösen földműves vidékeken. Ugyanezen nehézségek voltak részben okai azelőtt is, hogy a népes negyedik osztály után az ötödik és hatodik osztály egyszerre elnéptelenedett. Ezzel a körülménnyel a törvény megalkotói nem számoltak a hatodik elemi osztály végzettségének megállapításánál.

Ha a választói jog lehetősége széles kiterjesztéssel merően elzárkózná nem akarunk, vagy nem akarjuk, hogy az csak törvényesítette elv maradjon, a földműves vidékek speciális viszonyaival számolni kell olyképp, hogy a választói jogosultság, illetve az értelemi cenzus alapján a hatodik elemi helyett a *negyedik osztály végbizonyítványát* kellene megállapítani. Annál inkább is, mert gyökeresen megváltozott s a roszadással megnehezített háborús és még inkább a háboru utáni életviszonyok elkerülhetetlenül szükségessé teszik a népoktatás egész komplexumainak revízióját s teljesen új alapokra fektetését. Mert az, ha nemi komikum, hát vastag tévedés, pl. a falusi népokiskola 4—6 osztályait 14—15 tantárgyval megterhelni s falusi gyermekeknek trigonometriát, geometriát, gömb és köbszámításokat előadni. Az életre szükségesek pedig, mint a földművelés kérdései, okos gazdálkodás elvei, egészségügyi stb. hasznos tudnivalók pedig csak jóformán mellékesen kezeltessenek. Így nem csoda, ha nincs hatodik elemi osztály, vagy ha van, annak tanulói esetleg úgy járnak, mint az egyik „elemi érettségi” növendékei: hat jelenkezett „érettségire” s mind a hat megbukott. Népoktatásunk mostani rendjére is alkalmazható „aki sokat akar markolni, keveset fog.” Ez is olyan magyar „fenn az érvény, nincsen kas” félszavú.

Annak az elkövetkező revízióknak legfőbb feladata olyan népoktatási rendet megállapítani, hogy a még elég népes elemi negyedik osztály képes legyen mindama ismereteket nyújtani, melyek az elemi általános műveltségnek is és a jövő szavazók jogosultságának is alapjait képezik. Különböző az elemi hatodik osztály végzettséghez fűzött feltétel csak törvényileg statuált elv marad minden praktikus eredmény nélkül.

Ezt a sok szomorú tanulság mellett beigazolta a nagy háboru. *Somogyi.*

örzés könnyebben keresztül vihető, másrésztől a mi vidékünk egy-két közsege kivételével nem kukoricatermelő.

— **Bérbeadják az élelmezést.** Folyó évi április hó 1-ével, esetleg május 1-ével a veszprémi cs. és kir. tartalékkórház összes osztályain ápolás alatt levő betegek, a kórházakba vezényelt legénység és egyéb ápolószemélyzet élelmezését a kórházparancsnokság bérbeadja. Akik a bérletre vállalkoznak, a részletes bérleti feltételekre, valamint a letendő kaució nagyságára vonatkozólag írásban vagy szóbelileg — utóbbiak naponta d. e. 10 és 12 óra között — a kórházparancsnoksági irodában (polgári és kereskedelmi iskola) kaphatják meg a szükséges felvilágosítást. Az élelmezés átápolozva van. A jelentkezés határideje f. évi március hó 15-én jár le. Ezen határidőn túl esetleg beérkező jelentkezéseket figyelembe nem vehetők. Az élelmezés bérbeadása az egyes kórházosztályokra vonatkozólag külön-külön nem történik, hanem az összes kórházosztályok élelmezésének ellátása egy bérletnek adatik át.

— **Közerdekü hirdetemény.** A beregszászi postahivatalnál 1917. febr. 10-én „Osztrák-Magyar Bank fiók Munkács” címre feladott 300 db 1000 koronát tartalmazott 3000 korona értékű betétsomagot eddig ismeretlen tettes elutalajdonította. A kereskedelemügyi miniszter 10.000 kor. jutalmat tűzött ki annak számára, aki olyan adatokat szolgáltat a nyomozó hatóságnak, amelyek révén a tettes kézre kerül és az elutalajdonított összegnek legalább nagyobb része is megérül. Ki olyan adatokat fog szolgáltatni, melynek révén csak a tettes és aránylag kisebb összeg kerül kézre, az 3000 kor. jutalomban fog részesülni.

— **A fagyott burgonya is élvezhető.** Téves az az általános hit, hogy a fagyos krumplit nem lehet újra élvezhetővé tenni. Az eljárás igen egyszerű. — A fagyolt megcsipett vagy akár kőkeményre fagyott krumplit hideg helyen kell tartani, hogy az semmi körülmények között fel ne engedjen. Használat előtt hideg vízbe tesszük és a fagyás fokához képest 10—12 óráig benne hagyjuk. A vizet 1—2-szer meg lehet utítani. Azután kivesszük a burgonyát és hámozás nélkül héjában megfőzzük. A fagyos krumpli elveszti a vízben édeskes ízét és sem izre, sem tápláléértékre nézve nem különbözik a jó krumplitól.

— **Hadifénykép-levelezőlapok.** A Hadsegélyező Hivatal hadifényképalállításán kiállított legszebb képek lemezeiről készült 150 féle felvétel a legkülönbözőbb harcetekrekről és harcmozgásokról. Eredeti bronzüst képek. 10 darab ár 2 kor. 50 fillér.

— **Gazdaasszonyok figyelmébe.** Most, hogy a burgonya oly drága és még pénzért is alig lehet kapni, ajánlunk itt egy módot, melynek segítségével vetéskor jelentékeny mennyiségű burgonyát megtakaríthatunk. Amikor a burgonya vetési ideje közeledik, a főzésre szánt burgonyából a szemeket kikerítjük és hűvös helyre tesszük, hogy meg ne fonnyadjon. Így akár egy hónapig vehetünk a többi része meg tetszés szerint felhasználható. Vetéskor tegyük a szokásos fészékbe 6—7 szemet. — E vetési mód legcélszerűbben konyhakertekben és szőlőkben alkalmazható.

Kiadó lakás kerestetik 2, esetleg 3 szobás május 1-re. Cim a Kladóban.

— **Állami tisztviselő is fizet egyházközségi adót.** Az 1887. évi 3. sz. minisztartanácsi határozat, mint ismeretes, kimondotta, hogy állami, törvényhatósági és városi tisztviselő ebbeli minősége nem jogalap az egyházi adófizetésről való mentességre. Ennek ellenére még mindig előfordulnak esetek, amidőn a fenti kategóriába tartozó egyének megtagadják a rájuk kivetett egyházközségi adó lerovását. Adott esetben kifolyóan a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1916. december 18-án 35.411. szám alatt kelt és a fentidézett miniszteri tanács döntéssel teljesen egyező elvi jelentőségű határozatot hozott, amelyet a püspökök most közölni körleveleikben. A határozat kimondja, hogy az állami tisztviselő törvényes pótlóadománya nem terjed ki az őt terhelő egyházi adóztatásra, mert az egyházi adó az egyházhoz való kapcsolaton alapul és részben külön törvényes mentesség megállapítása nincs. A törvényekben a közsegi és egyéb köztartozás tekintetében taxative a köztisztviselőknek kimondott mentessége pedig per analogiam ki nem terjeszthető, mert minden mentesség, mint kivétel, a legszorosabban értelmezendő.

Választói jog és a háboru.

Az új választójogi törvény szerint a választójogosultságnak két osztálya állapítható meg. A ma és a jövő választóié. A jog mindkét esetben a vagyoni és értelemi cenzuson alapszik. Ez utóbbinak kritériuma az elemi hatodik osztály bizonyítványa, vagy az irni-olvasni tudás igazoltsága. Ez az igazolás ebben az időtábjban szokott megessni az illetékes járási bizottságok előtt. De hogyan történjen ez meg, mikor a jogosultak 75 százaléka a harctéren van? A háboru korlátozó hatása e tekintetben nyilvánvaló. A választók száma nem emelkedhetik. A ma választóinak joga tehát jog marad — reméljük csak a háboru végéig! Így marad azért is, mert nincs választás. A parlament már csak önmagától és önmagából él, — éli maga prolongátum életét.

A jövő választói, az elemi iskola hatodik osztályának tanulói, ha sikeres vizsga, „elemi érettségi” után hatodik osztály végbizonyítvány birtokába jutnak. Ez irányban most vannak folyamatban a szükséges előkészületek. A hatodik elemi osztályuk számának és a vizsgálatok idejének megállapítása most történik meg. Felmerül a jogosult kérdés, mutat-e és mily arányú emelkedést az elemi hatodik osztályuk száma s mily kihatással van a háboru e kulturális és állampolgári szempontból egyaránt fontos kérdésre?

Az elemi hatodik osztályuk száma már a háboru előtti időben, mindjárt a törvény életbelépése után sajátságos és feltűnő módon megcsappant. A vizsgálatok tudvalevőleg a mult patriarkális szokásaitól eltérőleg a szokottnál kissé szigorúbb feltételek mellett, elemi iskolai felügyelők vezetésével alatt folytak le. Gazdasági, szociális bajok, vagy a kivülről vagy felülről jövő kissé szigorúbb ellenőrzés, vagy más pszichológiai momentum volt-e vizsgálatra bocsátott hatodik osztályuk csekély számának az oka, azt ezúttal ne firtassuk. Csak arra kíváncsi most rámutatni, hogy a háboru e csekély számot még jobban redukálta. Az 10—12 éves tanulók beiskolázása november elején történt, március elején pedig befejeződött. Hatodik osztály ennek folytán nagyon sok iskolánál nem is alakulhatott ki.

A hatodik osztály végbizonyítványhoz fűzött remények nem váltak be, a jövő választói száma-

Megvételre keresek Almádiban vagy Füreden kétszobás villát. Ajánlatokat eladási ár megjelölésével kér F. Veszprém, Festő-utca 14. szám.

Eladó ház, melyben van két szoba, két konyha, pince és hozzá két hasáb kert eladó. Tudakozódni lehet az Egyházmegyei Nyomdában.

— **Wellner Gyula fogászati műtermébe egy jó házból való flu fogtechnikus gyakornoknak felvétetik.**

— **Erős hangú ZONGORÁT sürögösen keresek megvételre. SZALAI MÓR, Veszprém.**

Lakást keresek 2—3 szobával s mellékhelyiségekkel. Elfoglalhatom azonnal vagy a szokásos negyedévi időszakban. Vennék esetleg kisebb családi házat vagy villát is. Közvetítőkkal azonban nem tárgyalok. Ajánlatok a bérösszeg vagy eladási ár megjelölésével Antal Artur-hoz küldendők (Veszprém, Megyeház-utca 6.)

WELLNER GYULA

készíti a fogtechnika legremekebb specialitásait. **VESZPRÉM, Rákóczi-tér 22**
Foghuzás • Műfogak • Fogtömés

A háboru krónikája.

Február 25. A három harctér egyikén sem történt lényeges esemény. — A Witschaete-hajlásban a tűzérési harc élénk volt. A Somme-területen az angolok megszállták egyes földadott, eliszaposított állásrészeket. A Champagneban a franciák este és éjjel a február 15-én Riponttól délre töltők elfoglalt vonalakat támadták. A támadások meghehüsültek.

Február 27. A keleti harctéren a helyzet változatlan. — A tengeremléki harcvonalon és néhány tiroli szakaszon délután újra erős tűzérési tűz kezdődött. Vertojbanál csapataink éjjel benyomultak egy erősen megszállt ellenséges árokba, szétrombolták azt és néhány ember kivételével, a kiket elfogtak, megsemmisítették a védőőrséget. — Armentières és az Avre között több szakaszon angol földerítő előretörések indultak meg, amelyeket részben tűzérési előkészítés után, részben meglepetésszerűen intéztek. Cernaytól délre, a Champagneban, a franciák sikertelenül támadtak. A Maas és a Mosel között német földerítő osztagaik sikeres vállalkozásokat hajtottak végre. Az ellenség tegnap légi harcban nyolc repülőgépet vesztett.

Február 28. Keleti harctéren helyenként valamivel élénkebb tevékenység volt. — Délnyugati és délkeleti harctéren a helyzet változatlan. — Az Ypern és Somme közötti arcvonal ellen intézett számos angol előtörés során az angolok csak egy alkalommal jutottak előbbre. Ellentámadással azonban sikerült visszaverni a németeknek az ellenséget.

Március 1. A valeputnai ut két oldalán csapataink tegnap délután meglepő támadásban rohammal elfoglaltak több magaslati állást. Az elfoglalt területet több makacs támadással szemben megtartottuk. A nap szakmánya 12 tiszt, több mint 1300 főnyi légénység, 11 gépfegyver és 9 aknavető. — A tengeremléki harcvonalon a tűzérési tevékenység mérsékelt határok között maradt. Marmolatától délre rajtaütöttünk az ellenség Omberetta állásain és 2 ágyút, egy löszerraktárt és az olaszok fedezékét megsemmisítettük. — Az Artois-arcvonal néhány helye ellen intézett angol földerítő előretöréseket a németek visszaverték. A Maas balpartján a franciáknak erős tüzelés után a német árok ellen intézett támadásai meghehüsültek.

Március 2. A Susita-völgyben a románoknak erősebb támadását közeli harcban teljesen visszavertük. Dornavatrától északkeletre rajtaütöttünk egy orosz századon és szétugrasztottuk azt. — A ten-

germelléki arcvonal egyes szakaszain, továbbá a Plöcken- és Tonale-szorosoknál a tűzérési harc élénkebb volt. — Az Ancre két partján néhány nap előtt különbs okokból önként és tervszerűen a németek kiűrtették legelső állásaik egy részét és a védelmet egy másik előre elkészített vonalba helyezték át. Az ellenség nem vette észre mozdulatataikat.

IRODALOM.

* A Cél folyóirat legújabb száma a következő gazdag és színvonalas tartalmat nyújtja: Raiffay Sándor Új jövő küszöbén. A románság s a magyarság helyzetéről írott cikkben érdekes adatokat kapunk magyar falvak eloláhdásáról. A cikkíró szerint a magyarság helyzetének megromlásában egyik főtenyező mindenestre a gazdasági állapot, a föld, de ez nem egyedüli oka. A román nemzetiségi intelligencia kialakulását nagyban elősegítették a magyar tanintézetek mellett föllállított nemzetiségi internátusok. Még a szászág is hanyatlík erősen fejlett nemzeti öntudata eacára. — A közgazdasági rovatba Mezey Gyula írt figyelemreméltó tanulmányt. A szemle rovata, irodalmi és színházi kritikák teszik teljessé a számot, melynek kiadóhivatala: VIII., Üllői-ut 14. alatt van.

Anyakönyvi kivonat.

— 1917. február 18-tól 1917. február 28-ig. —
SZÜLETÉS.

Zsebe József kocsis és Zima Rozália leánya Rozália, r. kath. — Sörfőző József erdőőr és Szántó Anna fia József, r. kath. — Weiszbech Anna házicseled fia Gábor, r. kath. — Molnár Károly kocsigyártó iparos és Böcskei Mária leánya Irén, ref.

Halálozás.

Weisz József hősi halált halt katona, szerelő 21 éves, izr. — Németh Gyula lakatos segéd 25 éves, ref. — Ernhoffer Ferenc napszámos 65 éves, r. kath. — Özv. Poltzer Ferencné bárdosi Bárdossy Mária nyugdélivasuti igazgató neje 76 éves, r. kath. — Herke Anna Mária 1 hónapos, r. kath. — Özv. Rudi Mihályné Hell Anna napszámosnő 71 éves, r. kath. — Jakasics Károly Leó 2 hónapos, r. kath. — Horváth István 14 hónapos, r. kath. — Kasszer Károly beltisztító 52 éves, r. kath. — Pátrovics Mihály 5 hónapos, r. kath. — Simon Károly mészáros segéd 56 éves, ref. — Contes Salamon fűszerkereskedő 36 éves, izr. — Bauer János napszámos 70 éves, r. kath. — Deli Erzsébet 10 hónapos, r. kath. — Márkus József magánzó 86 éves, r. kath. — Dezsi Lajos 3 éves, ref.

Házasság.

Az elmúlt héten nem kötötték.

BUTOR,
zongora, szőnyeg és egyéb
berendezés megvételre ke-
restetik. Cím a kiadóban.

Elsőrendű
minőségű

balatoni nád eladó.

: : Tudakozódni lehet : :

URAY KÁLMÁNNAL
Balatonkenesén.

Hölgyek figyelmébe!

Tisztelettel értesitem t.
hölgyrendelőimet, hogy

tekintve a szövethiányt,
budapesti nagy ismeretségem révén
sikerült mégis bevásárolnom s így

nálam kapható

a legfinomabb fekete és kék
gyapju szövet, finom selyem
bélés, naturlin vászon, gomb
és egyéb kellékek.

Megérkeztek

a tavaszi és nyári kosztüm, felöltő,
raglán selyem és bársony kosztüm

divatlapok

Tekintve az ünnepek közeledtét, méltóztassanak becses rendelésüket minél előbb elintézni. — Teljes tisztelettel:

PAÁL LAJOS női szabó.
Divatterem Kossuth Lajos-u. 12. sz.
VESZPRÉM.

Répát, káposztát

keres megvételre

BERGSTEIN PÁL

termény, kőszén,
tűzifa kereskedő.

Szombathely.

Veszek:

mézet, sárga-
viaszt, törkölyt,
füstölt sonkát és
szalonnát, man-
dulát. ~ Aján-
latokat kér:

SZEMEREY J.
Veszprém.

Megvételre kerestetik

a VESZPRÉMVÁRMEGYEI
TAKAREKPÉNZTÁR által
kibocsátandó új részvények
jegyzésére vonatkozó elővételi
jog, továbbá néhány darab
VESZPRÉMI KÖTÖTT és SZÖ-
VÖTT IPARÁRUGYÁRI és
VESZPRÉMI SZIKVIZGYÁRI
részvény. — Ajánlatokat kér

SULY LÁSZLÓ biztosítási- és
bankiródjára
VESZPRÉM.

Bakos Kálmán

csemege-, fűszer-, bor- és gyarmatáru-
kereskedő, ásványvíz nagy raktára

VESZPRÉM.

Telefon 55. Sörgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Nagy választék

hazai és különleges

Borokban, Pezsgők,
Likőrök, Cognac,
Puncs stb.

Hentesáruk, Sajtok

Friss és Délgyümölcsök,
Befőttek, Gyümölcsíz

Konzervek

Libamáj painok,
Hus- és Halkonzervek

Száritott főzelékek

Főzelékkonzervek
Teasütemények
Háztartási cikkek

Vadlak

Vidéki rendelések azonnal el lesznek intézve

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlőpeső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árbán számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetések, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, eljegyzési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkék,
stb. stb., jutányos áron számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek totaxás szerinti fűzve vagy
bekötve szállíthatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas calcos vizsgala-
pok, tet-szerűségi menyi-éghon. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodal, ugyancsak fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek

Telefon 61

Veszprém

Telefon 61